HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial allowed.

והא דינין קום עשה. מקשה הוא ודקא מקשה: ומאי קום עשה ושב אל תעשה? **קום עשה מקשה ושב אל תעשה הוא.** קום עשה מקשה ושב ואל תעשה עול לפילו אינו מלוה לעשות מקשה והוא יושב ובטל מוזהר הוא שלא לעשות עול ומזהרת לו תעשו עול (ויקרא יט) אינה קום עשה מקשה שלא לחורה קיימת שב והבטל מלא תעשה עול אבל מזהרת לו מצוות על כרחין אינה שלא קום עשה: **מורשה גנו.** ולא לסה ואילך מקשה גזל כדמפרש: **מורשה מאורסה.** דמורמי אילא דלרבי נהו גבי עם הארץ בפרק שלו עוברין (פסחים דף מט:): **מיגזל קא גזל לה.** והא קא מקשה גזל וכן נערה המאורסה להא בכלל גילוי עריות הוא: **פלוגי.** ר"מ דלית ליה אמם קרוין פלוגי ולא עובדי כוכבים קרוין פלוגי ור"ש היא דלרבי לה במסכת יבמות (דף פא.): **נשבע מלוה דידהו.** עוסקין בהלכות אותן שבע מלות להיות בקיאין בהן: **נשבו.** בעוד נפשו קיימת לו שלכלו זהו אבר מן החי. ודמו לדבשא אחריני למשרי אבר מן החי דלרבים כלשמען בשמעתין: **ליולא בדבר אחר אומר.** שאף ישראל החוברו על דם מן החי בסיני ומשום מיות. ורבי מניגא קאמר לה: **כי הדם הוא הנפש ולא שאכל הנפש עם הבשר זו.** כלומר לא שאכל הדם המזכר בריאת המקרא בעוד הנפש עם הבשר: **ורבנן אהוא.** דסמך דס לאוסרת אבר מן החי לא למיסר משום מיות אמרי' אלא למיסר דס הקזה שהנפש יולאה בו משום דס הוא דסמיכה ללא תיעת אוסרת דס גבי וזבחת מבקרך ומצאך כתיב (דברים יב) דס שחיטה הוא להוי דס אבל דס הקזה לא הוי דס להבי מקשייה לאבר מן החי מה אבר מן החי אסור מחמת מיסורו אף דס מן החי אסור מוסבר עלה משום דס ובלבד שיהא דס הנפש אבל דס הקזה שאין הנפש יולאה בו אינו קרוי דס אבל מיסור מיות לא מזכר בו ולא בשום דס ובכריתות (דף כב.) מפרש מיזהו דס הקזה שהנפש יולאה בו מטיפה המשחרת ואילך משהוא מתחיל לנאת שאור: **נאמר לבני נח.** מבר מן החי בסיני ובבני נח אמרו ישראל משום דקבלו תורה יאלו מכלל מלו' הרשתיו' בשלמא עבודת כוכבים וגילוי עריות בסיני למילתייהו נסיבי לפי שלא פרשו כ"ב בבני נח על אלו עבירות ע"ו עונשין עליהם וכן בעריות לפרם עונשין שלא אבר מן החי אמר לי להלכותי: **זה ולזה נאמרה.** כדמפרש לקמן מדנסיבי עבודת כוכבים וגילוי עריות בסיני ומשכחן לישנא עובדי כוכבים עלייהו אף לאחר מתן תורה כדכתיב (דברים יח) לא ימלא בך מעביר בנו ובתו וגו' וכגלל המועבות האלה וכן בעריות (ויקרא יח) כי את כל המועבות האל שמע מיניה כי יהיב קודשא בריך הוא תורה לישראל לא שקליטהו להבך מבני נח וכדקיימי להו קיימי וכל שלא נסיבי בסיני נאמר לישראל ולא לבני נח מסיני ואילך מע"ג דעד סיני נטעו עליה מדלא הדר תנייה בסיני כדלעיתא בעבודת כוכבים ובגילוי עריות דמשכחן לישנא עובדי כוכבים עלייהו שמע מיניה ישראל שלאו לקדושה עמדו בשיסורן לבל עובדי כוכבים נטלן מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נאמו לבני נח הוא דאסירי ולא ישראל ומשני ליבא מידי לישראל שרי ועובדי כוכבים אסור שבשיאלו מכלל בני נח להתקדש עליהם ולזה ולזה ליבא למימר דע"כ אמאי אתני עבודת כוכבים הילבך על בריחך אותה שלא נסיבי בני נח. הילבך אם לא נסיבי אבר מן החי הוה אמינא נטלוה מבני נח מסתם תורה ואילך: **ואלו אין נהו.** מזהרה בבני נח ולא נסיבי בסיני שלא גיד הנשה: **ואלינא דרבי יהודה.** דאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף ק:) מבני יעקב נאסר גיד הנשה שהיו בני נח קודם מתן תורה ורבנן פליגי ואמרו בסיני נאמר ולא להם שלא שנכתב במקומו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המעשה על העתיד לידע מאיזה טעם נאסר להם ולרבי יהודה גופיה ישראל נאמר ולא נאסר בני נח להא בני ישראל כתיב [בראשית לב]. והא דקאמר הכא לאותן העומדות באיסורן לבני נח לעולם הולרך לשנותן בסיני לאו משום דלא לי מהדדיהו הוה אמינא נגמר מגיד הנשה שלא נסיבי ולישראל נאמר ולא לבני נח דמהכא ליכא למיגמר שהרי לא נאסרה אלא שבשו שהיו בני נח נמי להם נאסר ולא לאחרים אלא מדאתני עבודת כוכבים הוא גמרינן להו: **ואתכחן דאיעבוד עובדי כוכבים עלייהו.** שבא לומות כדכתיב [דברים יח] לא ימלא בך מעביר בנו ובתו בשם: **אדרבה מדלא נישנית בסיני אימא לבני נח נאמרה.** לבני יעקב בעוד שהיו בני נח נאסר להם ולא משבשו לכלל ישראל: **והרי יפת תואר.** שאסורה להם כדאמר לעיל (דף מ.): **ואלו בני ביבום ניבום.** לא נתנה תרע לבבום כי אם לישראל שאף ישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י ביבום: **משום דלאו בני מחילה ניבום.** שאף ישראל נטעוו על הגזל אלא שאמות משום פרוטה אינו נאסר גזל בעיניהם שעובדין על מדתן שרחמנין הן ומוחלין על דבר קל אבל בני נח אכזריים הם:

אלא האדם. פרש"י ולית ליה לר"מ מאם קרוין אדם וקשה דבפ"ק דכריתות (דף ו:) פטור אך מאמן המאמה לעובד כוכבים ומאמע דהוי טעמא משום דכתי' על בשר אדם לא יסך ואם קרוין אדם מיהו מלינו למימר דטעמא משום דכל שאינו בשר יסך וכל שאינו בשר אינו בגל יסך וי"ס דגרסי הכא רבי ישמעאל ור"ש מפרש דיש חילוק בין אדם להאדם (כי אדם לאונו ע"ד היתרון לאדם המעולה ומעוטר בתורת ה') תדע דלא מייתי בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף פא. ושם) אדם בשאר בעלי חיים (שמות ט) והא דקאמר הכא כהניס לויס ויסראלי' לא נאמר ה"ק לא נאמר אדם לשאמע כהניס לויס ויסראלים וה"ר משום פי' דוקא גבי פרעונות קורא אותם אדם לאין רואי לכתוב שם ישראל אבל גבי אדם לאין רואי לכתוב אם ישראל אבל כהניס לויס ויסראלים כאן ישראל בכל מקום לכתיב (ויקרא כא) אמור אל הכהנים (במדבר יח) ואל הלויס תדבר (שמות יז) דבר אל בני ישראל והכי איתא בגמרא ויכולו מה לקוד לא קבה אל אלא הזכיר שמו על פרעונות אדם כי יהיה בעור בשרו נגע לרעת כי תהיה באדם ולא ביסראל אלא יעמדו לבדק את הבעל וגבי פרעונות אלא יעמדו על הקללה והא דפריך אתם מהכא קראי אף ע"ג דעובדי כוכבים נמי קרויים אדם מ"מ פריך שפיר כיון שמכתב גבי פרעונות את ישראל באדם היכא אלא מייתי אלא בעובדי כוכבים לא היה לו לקרותן אדם[ט]: **אף** דם מן החי. ולרבנן אבר מן החי וקשה דתנן אלעיל (דף נו:) (דברים) דנ"ל אבר מן החי מאכל תאכל ולא מוקי להי קרא אלא למיסרי אריס כדנפקא לקמן מי שאמו מנוק מבשרו:

ורבנן ההוא לדם הקזה. בפרק גיד הנשה (חולין קב.) מוקי לה לאבר מן החי נוהג בין בטמאים בין בטהורי' והכא למוקים לה לדם הקזה כמ"ד התם (דף ק:) אינו נוהג אלא בטהורין: **נאמר** לבני נח. עובד כוכבים שאבא לו אייך כאן לישראל החברו לשאות:

ליבא מידעם דלישראל שרי. נדבר שהוא מלוה לישראל לא תמרינן הבי העובד כוכבים שאבא חייב ולישראל מלוה אף על גב דבשני בשאבא אין מלוה לישראל מ"מ יש עליו מלות שבילות שאבא ועל העובדים דעובד כוכבים חייב וישראל פטור אע"ג דפטור מ"מ לא שרי מיהו קשה לתמרינן בפרק בן סורר ומורה (לקמן דף עב:) יאל לאמו אין נוגעין בו לאין דומין נפש מפני נפש אבל קודם שילא לאמו אמי' פוסקת ידה ותבכתו לאבדים ומוליאה כדי להניל את אמו וכ"ג בעובד כוכבים אמור כיון שהחברו על העובדים וי"ל דהא נמי בישראל מלוה כדי להניל ואפשר דאפילו בעובד כוכבים שרי: והרי

והא דינין קום עשה הוא וקא חשיב קום עשה ושב אל תעשה נינהו [ו]ואמר ר' יוחנן [אג]עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר [1]תורה צוה לנו משה מורשה לנו מורשה ולא להם ולייחשבה גבי שבע מצות מ"ד מורשה מיגזל קא גזיל לה מאן דאמר [ז]מאורסה דינו כנערה המאורסה דבסקילה מיתיבי היה [ח]ר"מ אומר מניין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול שנאמר [2]אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים לויס וישראלים לא נאמר אלא האדם הא למדת שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול התם [3]בשבע מצות דידהו: ר' חנינא בן גמליאל אומר אף הדם מן החי: ת"ר [3]אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו זה אבר מן החי רבי חנינא בן גמליאל אומר אף הדם מן החי מ"ט דרבי חנינא בן גמליאל קרי ביה בשר בנפשו לא תאכל דמו בנפשו לא תאכל ורבנן ההוא [ט]למישרי שרצים הוא דאתא כיוצא בדבר אתה אומר [4]רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש וגו' [א] [י](רק חזק לבלתי אכל הדם זה אבר מן החי כי הדם הוא הנפש זה דם מן החי) ורבנן ההוא לדם הקזה שהנשמה יוצאה בו הוא דאתא למה לי למיכתב לבני נח ולמה לי למשני בסיני כדר' יוסי בר' חנינא דא"ר יוסי בר' חנינא כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח ואנו אין לנו אלא גיד הנשה ואליבא דר' יהודה אמר מר כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה אדרבה מדנשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח מדאיתני עבודת כוכבים בסיני ואשכחן דעגש עובדי כוכבים עילווה ש"מ לזה ולזה נאמרה: לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח: אדרבה מדלא נישנית בסיני לבני נח נאמרה ולא לישראל ליכא מידעם דלישראל שרי [יא]ולעובד כוכבים אסור ולא והרי יפת תואר התם משום דלאו בני כיבוש נינהו והרי פחות משוה פרוטה התם [יב]משום דלאו בני מחילה נינהו: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונישנית בסיני לזה ולזה נאמרה

והרי

תורה אור השלם

1. תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב:
דברים לג ד
2. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם אֲנִי יְיָ:
ויקרא יח ה
3. אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ:
בראשית ט ד
4. רַק חָזֵק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר:
דברים יב כג

גליון הש"ס

גמ' עובד כוכבים שעוסק בתורה. עי' מגיגה דף יג ע"ש תוס' ד"ה אין:

הגהות הגר"א

[א] גמ' רק חזק לבלתי אכול את הדם זה אבר מן החי כי הדם הוא הנפש ונמלא:

מוסף רש"י

זה אבר מן החי. כלומר כל זמן שנפשו בדמו לא תאכלנו הכשר, נפשו דמו בעוד נפשו בו (בראשית ט ד) בעוד שהוא הכשר בנפשו הוא דמו, לא תאכלו הכשר (לעיל נז.).